

Student- enkäten 2015

Synen på examensarbete,
examen och eget företagande

SAMMANFATTNING

Sveriges Ingenjörer gjorde under vintern 2014/15 en kvantitativ studie över hur förbundets studerandemedlemmar ser på praktik, examensarbete och examen. Strax under 2 500 studenter besvarade enkäten.

Undersökningen visar att de flesta av studenterna tycker att utbildningen är ungefär lika svår som de förväntade sig. Vi kan se att de som inte är förberedda på utbildningens svårighetsgrad också i större utsträckning övervägt att avbryta studierna. Det är inte någon större skillnad mellan civil- och högskoleingenjörstudenter.

Förbundets tidigare studentenkäter visar att studenterna i regel är nöjda med sina utbildningar. Däremot påpekas ofta att utbildningarna har för lite anknytning till arbetsmarknaden, inte minst i frivaren kring examensarbeten.

I förra studentenkäten ställdes frågor kring praktik som ett sätt att öka kontaktytorna mellan akademi och näringsliv. Dessa frågor ställdes inte denna gång men en hänvisning till och ett referat från den undersökningen finns i denna rapport. En av lösningarna på problemet med bristande kontaktytor kan vara ett ökat inslag av en väl organiserad praktik.

Denna enkät har större fokus på examensarbeten som ju är ett annat område där kopplingen mellan högskola och näringsliv konkretiseras. I denna undersökning framkommer att ungefär en tredjedel som gör sitt examensarbete med en extern uppdragsgivare själva har hittat sin uppdragsgivare. Strax under en fjärdedel har fått kontakt med uppdragsgivaren genom lärosätet. 16 procent anger personliga kontakter som vägen till examensarbete. Ungefär hälften får också någon form av ersättning för att utföra projektet.

De flesta studenterna uppfattar det som viktigt att avlägga examen. En del är benägna att avbryta studierna om de skulle erbjudas ett arbete, men de absolut flesta prioriterar att fullfölja. 97 procent svarade att de tycker att det är ganska eller mycket viktigt att avlägga examina.

Slutsatser:

- Studenter är ganska nöjda med sina utbildningar.
- De flesta tycker att utbildningen är svår men ungefär som förväntat.
- Få överväger att hoppa av utbildningen.
- De flesta hittar sin uppdragsgivare för examensarbetet själv.
- Ungefär hälften av examensarbetena renderar ersättning.
- Över hälften uppger att de är intresserade av att starta företag.
- I princip alla tycker att det är viktigt med examen.

DISPOSITION

Rapporten är uppbyggd i en kedja. Initialt ges en presentation av studentunderlaget som svarat på enkäten. Ålder, var de läser och vad de läser. Även kort om föräldrarnas utbildningsbakgrund.

Steg två är ett mycket kort avsnitt om hur studenterna ser på sin utbildning vad gäller svårighetsgrad. Tredje steget handlar om attityden till att starta eget företag. Bland annat förväntningar, hinder och uppfattningar berörs.

Steg fyra handlar om examensarbetet. Det är frågor om hur studenten hittar en uppdragsgivare för sitt examensarbete. Frågor kring ersättning för utfört arbete, tillämpning av kunskaper, stöttning i processen och vid problem med mera.

Fortsättning på detta är femte avsnittet som handlar om examina. Varför är det viktigt med examen? Här finns också utrymme för olika öppna svarsalternativ.

Det sista avsnittet behandlar förväntningar på ingångslön. I diagramform påvisas dels vilka nivåer studenterna förväntar sig när de börjar arbeta, dels skillnader mellan kvinnor och män vad gäller just förväntningar på ingångslönen.

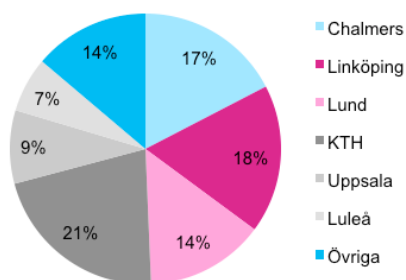
INNEHÅLL

Sammanfattning	2
Disposition	3
Vilka är studenterna	4
Åsikter om utbildningen	5
Entreprenörskap, eller lusten att starta eget	6
Examensarbete	8
Examen	11
Löneförväntningar	12

VILKA ÄR STUDENTERNA

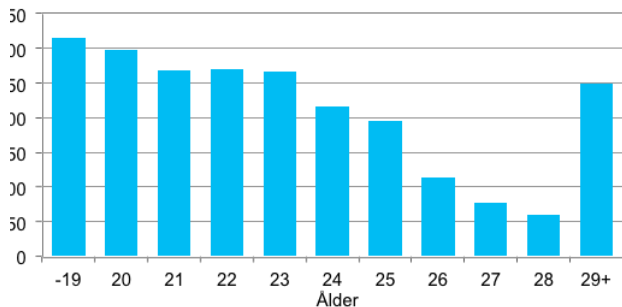
Enkäten har skickats ut till studenter på i princip alla aktuella lärosäten. De större tekniska högskolorna dominerar vilket också syns längre ner när frågan om vilken utbildning respondenten läser dyker upp.

Fördelning mellan lärosäten

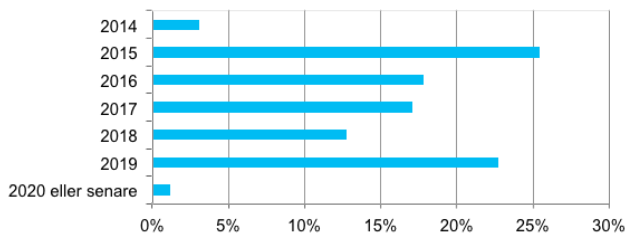

Snittstudenten i undersökningen är ca 24 år. Hela populationen fördelar sig enligt följande:

Studenternas ålder

Vilket år beräknar du att vara klar med din nuvarande utbildning?

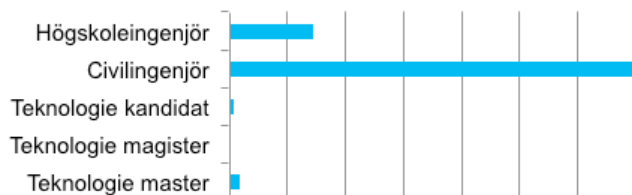

Respondenterna som svarat är till största delen antingen nybörjare på högskolan eller på väg att avlägga examen

med ungefär en fjärdedel av svaren vardera.

De flesta som läser till ingenjör studerar till att bli civilingenjör och av respondenterna är det över 90 procent som läser någon form av ingenjörsutbildning.

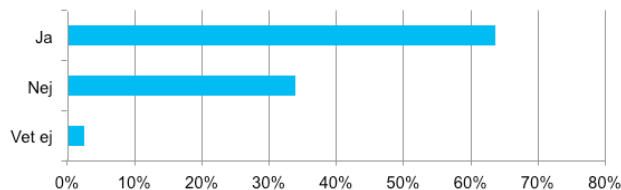
Läser du i första hand till:

De senaste åren har relationen mellan nyantagna civil- och högskoleingenjörstudenter varit ungefär 60/40. Förbundets studerandemedlemmar är till största delen inskrivna på lärosäten där civilingenjörstudier dominerar. Att gruppen civilingenjörstudenter dominerar i denna undersökning kan därför mycket väl vara representativt utifrån hur medlemmarna är fördelade på de lärosäten de läser vid.

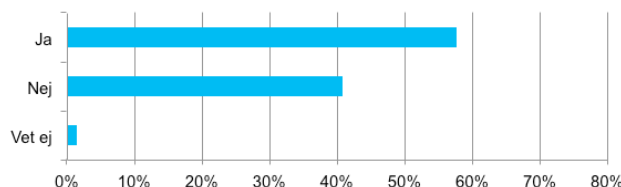
Studenter med högskoleutbildade föräldrar är överrepresenterade jämfört med befolkningen i stort. Av dessa dominerar de som har naturvetenskaplig, teknisk- eller ingenjörstudier.

Har någon eller båda av dina föräldrar akademisk examen?

Ställer vi följdfrågan om vilken slags akademisk utbildning ser vi att det tekniska och naturvetenskapliga området är i klar majoritet.

Har någon eller båda dina föräldrar ingenjörstudier eller någon annan akademisk teknisk/naturvetenskaplig utbildning?

ÅSIKTER OM UTBILDNINGEN

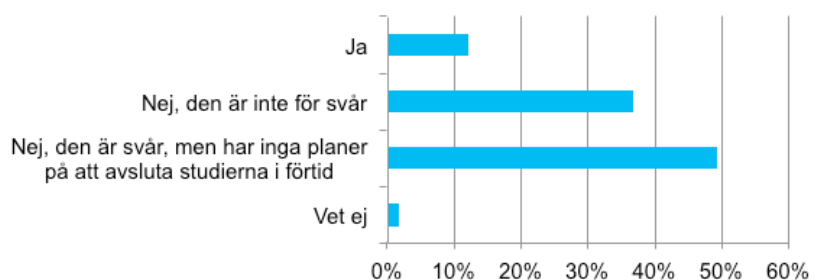
Ingenjörutbildningar i allmänhet och civilingenjörutbildningar i synnerhet uppfattas ofta som svåra. Civilingenjörutbildningarna tillhör också den grupp av utbildningar där den sociala snedrekryteringen är som störst.

Men även om utbildningen av omgivningen uppfattas som svår behöver ju det nödvändigtvis inte vara så. Förbundet ställde därför frågan om hur utbildningen upplevs i sin helhet.

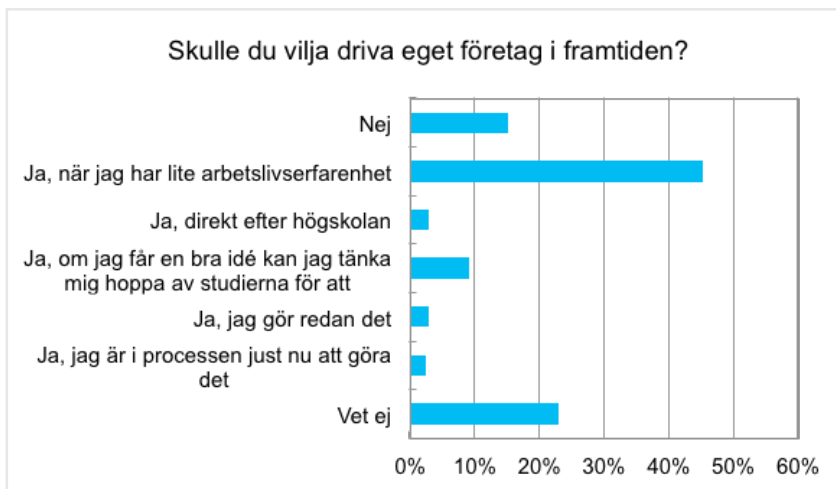
De flesta hade förväntningar i linje med hur de senare kom att uppfatta utbildningens svårighetsgrad. 56 procent tycker att de var så svåra som förväntade, medan en tredjedel svarar att det var svårare eller mycket svårare än förväntat. Civilingenjörstudenter och kvinnor är överrepresenterade bland de som tycker att det var svårare än förväntat. Tidigare studentenkäter visar också att de studenter som inte var förberedda på svårighetsgraden i större utsträckning än övriga har övervägt att avbryta studierna.

Har du haft funderingar på att avsluta dina studier på grund av att utbildningen är för svår?

ENTREPRENÖRSKAP, ELLER LUSTEN ATT STARTA EGET

Nästan 60 procent av studenterna vill eller kan tänka sig att driva eget företag i framtiden. Nästan tio procent säger sig vara beredda att hoppa av studierna för att starta ett eget företag.

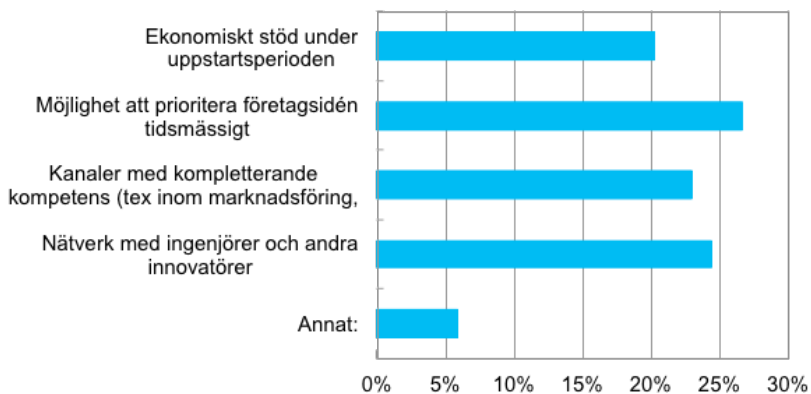

Bara 15 procent svarar nej på frågan om de skulle vilja driva eget företag medan 16 procent uppger att de redan har en affärsidé som skulle kunna vara grunden till ett eget företag.

Fem procent säger att de redan driver företag eller är i process att starta ett. Även om viljan att starta eget företag finns så uppger 64 procent att de inte (än) upplever sig ha någon affärsidé som skulle kunna vara grunden till ett eget företag. Den största delen säger dock att de först vill ha lite arbetslivserfarenhet.

Vad är det då det viktigaste för att kunna förverkliga idén om att starta ett företag? Ungefär en fjärdedel av studenterna uppger att tillgång till kompletterande kompetenser såsom till exempel marknadsföring och försäljning är det viktigaste. Ungefär en femtedel uppger ekonomiskt stöd, och ungefär en fjärdedel möjlighet att prioritera idén tidsmässigt, som det viktigaste.

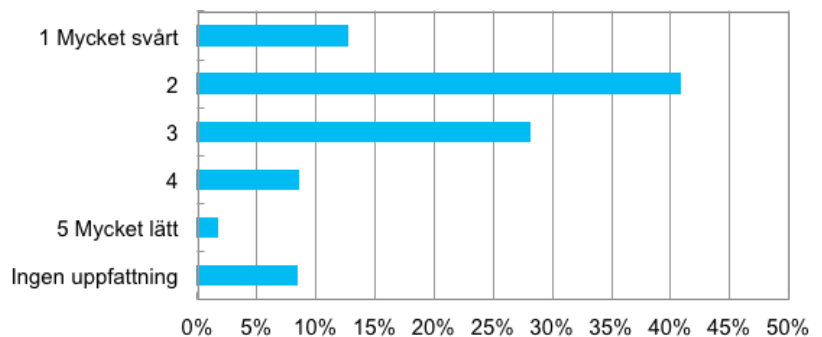
Vad är det viktigaste för att idén ska kunna förverkligas?

Även om många studenter har idéer och vilja så verkar alltså både tid och nätverk vara viktiga faktorer för att våga eller kunna ta det sista steget att starta egen verksamhet.

En del av förklaringen kan kanske också ligga i attityden till om det är lätt eller svårt att starta företag. Över hälften säger att det är svårt eller mycket svårt. Endast två procent tror att det är mycket lätt att starta företag.

Hur lätt tror du det är att starta ett nytt företag?

De flesta, nästan sju av tio, studenter upplever att lärosätena inte informerar om hur man startar ett eget företag. Dock säger ungefär en femtedel sig ha fått information från skolan och en dryg tredjedel av studenterna säger att de tagit fram information på egen hand. Till detta bör också läggas att nästan nio av tio säger att de inte fått någon form av stöd eller information om hur man startar ett företag.

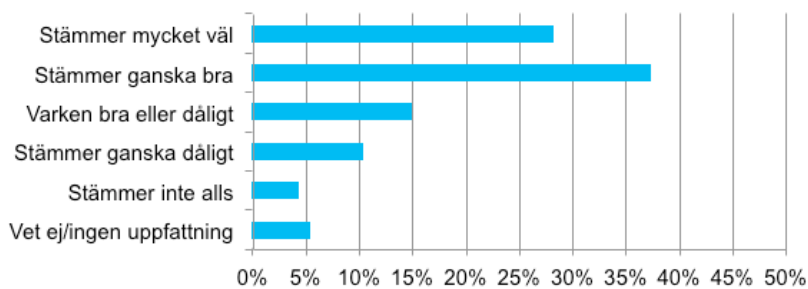
Drygt sex av tio säger att det mest intressanta med att starta ett eget företag är att både driva företaget och komma på idéer. Kombinationen lockar alltså de flesta. En grupp, 16 procent, ser själva drivandet av företaget som det intressanta. Ungefär lika många, 17 procent, ser det mest intressanta som att komma på idéer för företaget.

Eget företag eller inte, drygt hälften säger att de vill bli chefer på lite sikt. Sex procent vill bli det direkt efter studierna. En tredjedel vet inte.

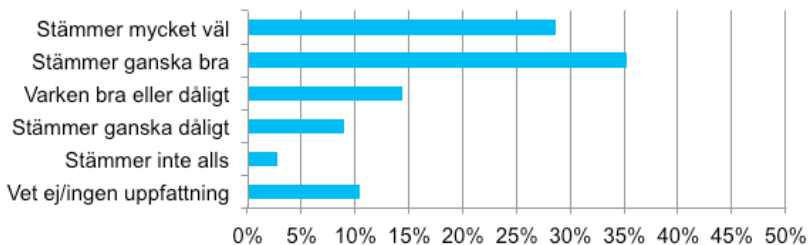
EXAMENSARBETE

Andelen studenter som i denna undersökning svarar att de gör eller har gjort examensarbete är liten, 14 procent. De flesta av dessa är överlag nöjda med såväl handledning som stöd när det uppstod problem.

Hur väl stämmer följande påstående?
Under examensarbetet fick jag
tillräckligt mycket handledning.

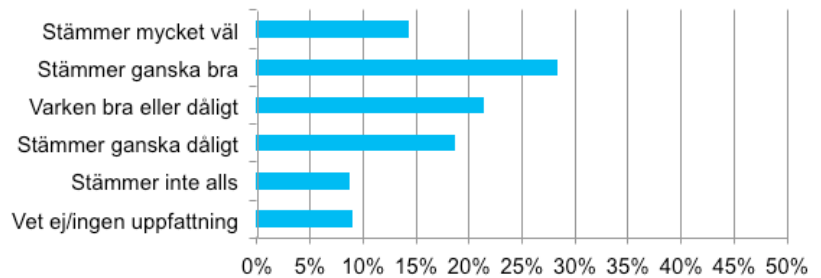
Hur väl stämmer följande påstående?
När något gick fel under examensarbetet, fick jag
bra hjälp (av exempelvis min handledare)

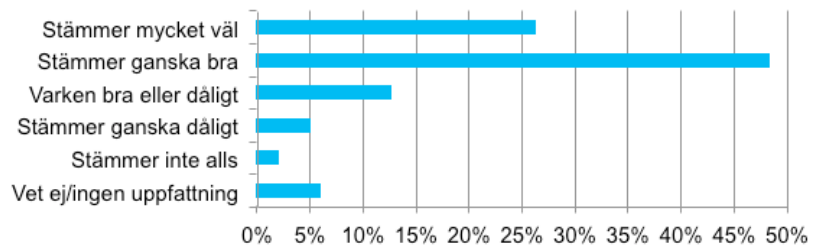
Handledning och stöttning är nog så viktigt, men för att ett arbete ska kunna genomföras bra krävs också anvisningar för själva skrivarbetet. 42 procent anser att det stämmer väl eller mycket väl att de fick tydliga anvisningar för skrivprocessen. Nästan lika många tycker dock att det varken var bra eller dåligt eller tycker att det stämmer ganska dåligt. 9 procent tycker inte att det stämmer alls.

Något som i tidigare undersökningar ofta efterfrågats är kopplingen mellan utbildning och den praktiska tillämpningen. Nästan 75 procent tycker att det stämmer väl eller mycket väl att de fått tillämpa kunskaper från utbildningen i examensarbetet. Bara fem procent tycker att det stämmer ganska dåligt och två procent att det inte stämmer alls.

Hur väl stämmer följande påstående?
Jag fick tydliga anvisningar för skrivprocessen
under examensarbetet

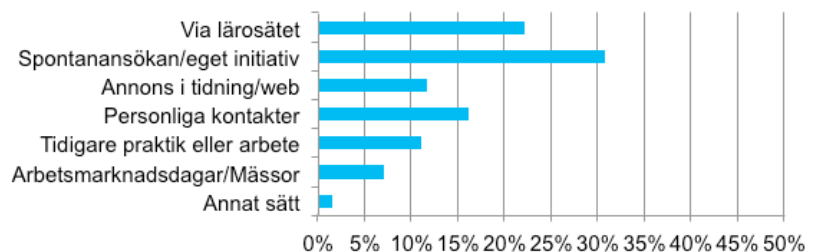

Hur väl stämmer följande påstående?
Jag får/fick tillämpa det jag har lärt mig
i utbildningen i examensarbetet

Ett område som däremot behöver utvecklas är lärosätenas engagemang i att erbjuda studenterna kontaktmöjligheter för sina examensarbeten. Undersökningen visar att det bara är en dryg femtedel som kommit i kontakt med uppdragsgivaren för examensarbetet genom sitt lärosäte.

Hur kom du i kontakt med uppdragsgivaren?

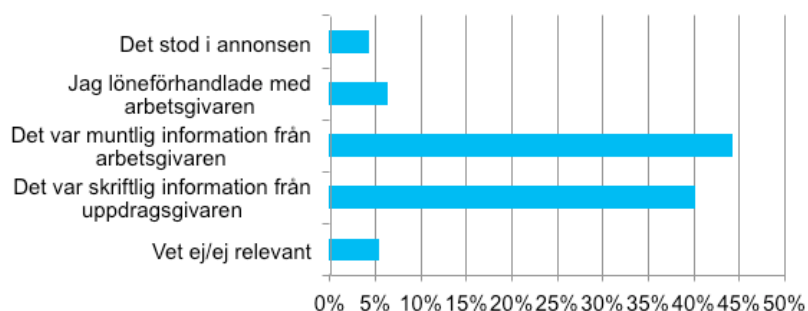

Närmare en tredjedel fick tag i uppdragsgivare genom spontanansökningar eller egna initiativ. Personliga kontakter eller tidigare praktik/arbete utgör i sin tur ca 28 procent.

Tidigare undersökningar visar också på en diskrepans mellan lärosätenas krav på att studenterna ska genomföra praktik och lärosätenas engagemang i att erbjuda relevanta praktikplatser. Men till skillnad från praktik är examensarbete ett krav för examina. Även om lärosätena erbjuder kontakter för examensarbeten i större utsträckning än vad undersökningen visar så är det fortfarande en betydande andel som måste söra för att hitta en plats att kunna göra sitt examensarbete vid.

En annan fråga som regelmässigt diskuteras är förekomsten av ersättning vid examensarbeten. I grunden är ju examensarbetet en del av utbildningen och därmed studiemedelsberättigad. Emellertid svarar ungefär hälften att de får någon form av ersättning för sitt examensarbete.

Hur fick du reda på vilken ersättning du kommer få under examensarbetet?

Studenterna hade möjlighet att lämna egna svar på frågan om vilken slags ersättning examensarbetet kunde ge. Det är stor spridning på svaren. En stor del har studiemedlet och inget mer, andra uppbär i det närmaste månadslön på mellan 10 000 och 15 000 kronor. Några extremfall uppgav ersättningen till 65 000 kronor för utfört arbete. Den vanligaste formen av ersättning är ett engångsbelopp efter färdigt arbetet och där summorna ligger mellan ca 20 000-30 000 kronor. Det ligger ungefär i linje med svaren föregående år.

KOMMENTAR:

Periodvis, vilket kan ha konjunkturella förklaringar, har examensdelen varit ett nedprioriterat intresse. Resonemang om att auktoriteter minsann inte avlagt examina kommer och går. Två återkommande exempel är Bill Gates och Steve Jobs. Gates började på Harvard på en förberedande utbildning i juridik. Efter några år lämnade han lärosätet och startade ett företag tillsammans med en vän, Paul Allen. Sagan om Microsoft behöver kanske inte utvecklas mer.

Steve Jobs å sin sida läste en kort tid på en teknisk utbildning innan han hoppade av. Han läste istället bland annat kalligrafi men startade senare tillsammans med Steve Wozniak det som kom att bli Apple Computer. Må vara svängig, men även den en framgångssaga. Vad hade då kalligrafin med saken att göra? Jo, Jobs har uttalat att om det inte vore för att han gick just den kursen hade inte Macintosh haft så många typsnitt. Vem vet, det kanske var det som öppnade dörren för Macen i mediavärlden?

Men fler saker förenar. Till att börja med hade de ingenjörer i sin omgivning. För det andra så har deras efterträdare alla högre utbildning. Till exempel har Microsofts nuvarande vd, Satya Nadella, tre examina: BS Elektro från Indien; MS Datateknik samt MBA från USA.

EXAMEN

Examinationsgraden är högre bland civilingenjörsstuderande än högskoleingenjörsstuderande. Ungefär en tredjedel av de som studerar är kvinnor och könsfördelningen ser ganska lika ut på både civilingenjör- och högskoleingenjörsutbildningarna men med en marginellt större andel kvinnor på civilingenjörsutbildningen.

Synen på examina har varierat över tid och siffrorna i årets enkät antyder någon form av rekord i den positiva attityden till att ta examen. Läger man samman grupperna som anser att det är viktigt eller mycket viktigt att avlägga examen visar svaren att 97 procent (!) tycker så. Återstår gör två procent som tycker det är ganska oviktigt och en procent som inte vet vad de tycker.

Däremot anger ungefär en fjärdedel att de är beredda att avbryta studierna om de erbjuds ett relevant jobb, en tredjedel är osäkra och resten säger att de inte skulle avbryta studierna för ett jobb.

Även på denna fråga hade studenterna möjlighet att lämna egna uppgifter om varför det är viktigt att avlägga examina. Nästan varje respondent har uppgett flera olika skäl till varför det är viktigt. Antalet svar är därför stort, men genom att söka efter nyckelord finner vi att några begrepp är mer vanliga än andra.

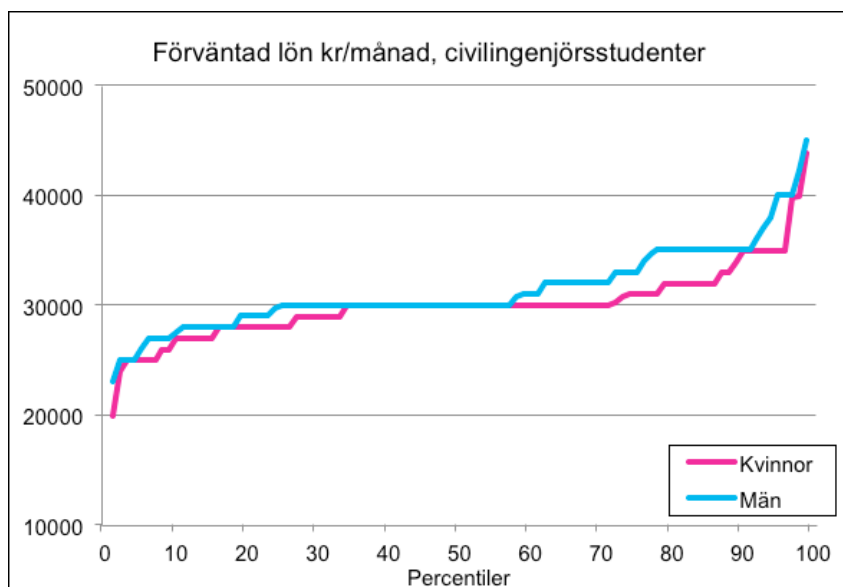
Ordet ”bevis” förekommer 650 gånger bland frisvaren, syskonordet ”kvitto” återkom 150 gånger. Det mer allmänt hållna begreppet ”klarat av” förekom 72 gånger. Att det är något som har betydelse i meritförteckningen torde också stå klart då ordet ”cv” förekommer 56 gånger.

Att jobsökande är viktigt märks då just ”söka” eller ”söker” jobb förekom 82 respektive 138 gånger. Jobben söker man på ”arbetsmarknaden”, som omnämndes 104 gånger. Ett arbete ger förhoppningsvis även en bra lön, och ”lön” omnämndes 234 gånger.

LÖNEFÖRVÄNTNINGAR

Lön är en ständigt levande fråga och något som alltid diskuteras. Löne-strukturer och lönenivåer ger grund för en oändlig debatt. Denna undersökning visar att en av faktorerna för lönestrukturens utseende på arbetsmarknaden börjar redan i förväntansledet.

Frågan kring vilken lön man förväntar sig efter examen avslutade enkäten. De flesta förväntar sig kring 30 000 kronor i månaden. Det gör 31 procent av kvinnorna och 27 procent av männen. Snittet för kvinnor är i sin helhet är 29 800 kronor i månaden. Män förväntar sig 31 200 kronor i månaden. Redan här finns alltså en skillnad som i snitt uppgår till 1 400 kronor i månaden. Ett diagram som tydliggör skillnaderna får följande

utseende:

Graferna ser påfallande lika ut men har två väsentliga skillnader. Första och tredje kvartilen är för kvinnor 28 000 respektive 30 000, det vill säga att hälften av kvinnorna förväntar sig mellan 28 000 och 30 000 kronor i månaden, en fjärdedel förväntar sig mer, en fjärdedel förväntar sig mindre.

För männen är motsvarande tal 29 000 till 33 000 kronor. En fjärdedel av männen förväntar sig alltså en lön under 29 000 kronor i månaden medan en fjärdedel förväntar sig mer än 33 000 kronor i månadslön. Detta syns framför allt i den högre delen i diagrammet. Ungefär två tiopercentiler överlappar varandra, tiopercentilerna före och efter visar att män generellt förväntar sig högre ingångslön än kvinnor. De fyra sista tiopercentilerna visar tydligt hur förväntningarna ökar, och det är egentligen först i den sista tiopercentilen som kvinnor och män åter har ungefär samma förväntningar igen.

